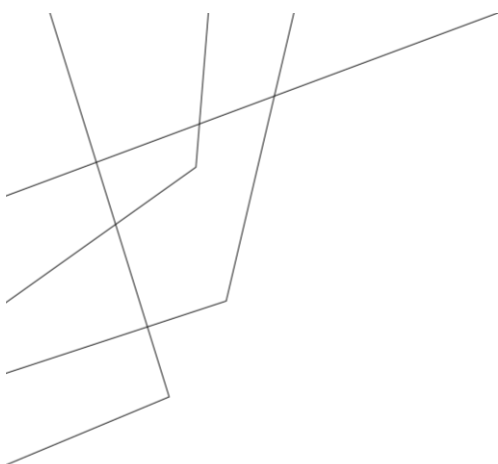

OPOREZIVANJE DOHOTKA FIZIČKIH LICA

Doc. dr Damir Šehović
Ekonomski fakultet Podgorica

SADRŽAJ PREDAVANJA

Razvoj poreza na dohodak

Karakteristike poreza na dohodak

Efekti poreza na dohodak

Optimalno oporezivanje dohotka

Modeli poreza na dohodak

Otvorena pitanja

Porez na dohodak fizičkih lica u Crnoj Gori

RAZVOJ POREZA NA DOHODAK

Porez na dohodak fizičkih lica (Individual Income Tax) zauzima središnje mjesto u poreskim sistemima savremenih država

Spada u red komplikovanih poreskih oblika

Prvi put se javlja u Engleskoj 1789. godine a uveden je radi finansiranja rata sa Napoleonom

U SAD-u se porez počeo primjenjivati od 1861. godine, radi finansiranja troškova građanskog rata

Najveći otpor uvođenju poreza na dohodak je zabilježen u Francuskoj, a isti je bio tako jak iz razloga što su Francuzi smatrali da bi uvođenje istog značilo zadiranje države u privatnu sferu (uvodi se tek 1914. godine)

Nakon prvog svjetskog rata se uvodi u najvećem broju evropskih država

3

KARAKTERISTIKE POREZA NA DOHODAK

ODNOSI SE NA UKUPAN DOHODAK

Po tome se razlikuje od poreza na prihod kojim se oporezuju pojedini oblici prihoda

OPOREZIVIM DOHOTKOM SE SMATRA UKUPNI NETO DOHODAK

Pri oporezivanju se odbitnim stavkama tretiraju troškovi koji su bili neophodni da bi se dohodak ostvario

SPADA U KATEGORIJU SUBJEKTNIH I DIREKTNIH POREZA

Subjektivni je porez jer se prilikom oporezivanja uzimaju u obzir lična svojstva poreskog obveznika, a spada u direktne poreze jer se plaća prije i nezavisno od trošenja dohotka

JEDAN JE OD NAJSLOŽENIJIH POREZA

Problemi koji se javljaju ko oporezivanja se vezuju za utvrđivanje oporezivog dohotka, skup je za ubiranje, zadire u intimu poreskog obveznika, prisutan problem pravednosti u oporezivanju

4

EFEKTI POREZA NA DOHODAK 1

FISKALNI ZNAČAJ

Spada u red izdašnijih poreskih oblika (prihodi u Evropi iznose blizu 10% GDP-a ili ¼ ukupnih poreskih prihoda)

INSTRUMENT REDISTRIBUCIJE

Poreski oblik koji na optimalan način može poslužiti kao instrument za preraspodjelu dohotka, progresivnošću se utiče na regresivno dejstvo indirektnih poreza

INSTRUMENT KONJUNKTURNE POLITIKE

Primjenom aktivnog (diskreciona poreska politika) i pasivnog instrumentarijuma (primjenom progresije u uslovima pada dohotka)

5

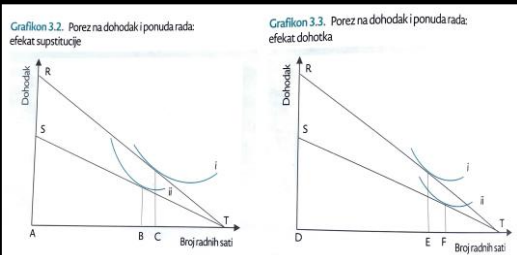
EFEKTI POREZA NA DOHODAK 2

EKONOMSKI EFEKTI

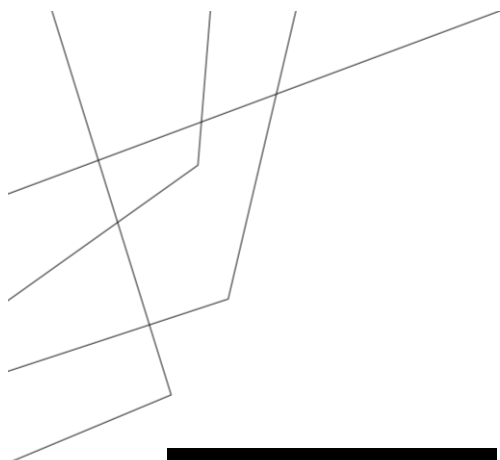
Najvažniji ekonomski efekti se odnose na potencijalno djelovanje poreza na dohodak na ponudu i tražnju za radom, odnosno na odluku o štednji i investicijama

Uticaj poreza na dohodak na ponudu rada zavisi od toga da li prevladava efekat supstitucije ili efekat dohotka

Ukoliko preovladava efekat supstitucije, uvođenjem poreza na dohodak će se smanjiti štednja, dok bi štednja rasla u slučaju dominacije efekta dohotka

6

OPTIMALNO OPOREZIVANJE DOHOTKA

Sušтина je odrediti način oporezivanja dohotka koji bi za dati nivo poreskih prihoda maksimizirao društveno blagostanje

EDŽVORTOV MODEL

Progressivnim porezom na dohodak se može povećati ukupno društveno blagostanje, jer se pretpostavlja da progresivni porez neće izazvati smanjenje ponude rada bogatijih

MAJRLISOV MODEL

Dohodak najproduktivnijih radnika (sa najvišim dohotkom) oporezovati nultom graničnom poreskom stopom, kako bi se maksimizirao društveni dohodak i blagostanje, ali je problem što bi takav sistem bio regresivan

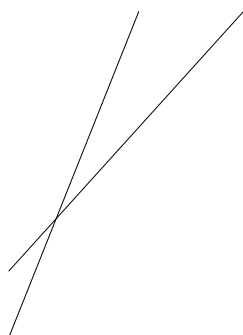
STERNOV MODEL

Realističnije pretpostavke koje uzimaju u obzir efikasnost i pravičnost, optimalan porez bi trebao da bude linearan

SAEZOV MODEL

Porez na dohodak bi trebao da ima širok obuhvat (radi horizontalne pravičnosti), uz odobravanje visokog neoporezivog iznosa dohotka (radi vertikalne pravičnosti), dok bi granične poreske stope na najniže i najviše iznose oporezivih dohodaka trebale da budu niske

7

MODELI POREZA NA DOHODAK U SAVREMENIM DRŽAVAMA

SINTETIČKI MODEL

Sve prihode koje ostvari poreski obveznik treba oporezovati jednim sveobuhvatnim porezom (radi horizontalne pravičnosti), čija stopa po pravilu treba da bude progresivna (radi vertikalne pravičnosti) - najzastupljeniji sistem -

PROPORCIONALNI MODEL

Svaki prihod fizičkog lica treba oporezovati odvojeno, primjenom odgovarajućeg poreza, po pravilu proporcionalnim stopama (jednostavan, manje narušava efikasnost, negativno se odražava na vertikalnu pravičnost)

DUALNI MODEL

Kombinovan model, na oporezivi dohodak od rada se obračunava progresivna poreska stopa, dok se na dohodak od kapitala primjenjuje proporcionalna (podsticajno djeluje na štednju a samim tim i na rast privrede, narušava horizontalnu ali i vertikalnu pravičnost)

8

OTVORENA PITANJA

POJEDINAC ILI PORODICA KAO PORESKI OBVEZNIK

Način definisanja poreskog obveznika utiče na bitne socijalno-ekonomske odluke
- o radu, o stupanju u brak...

DEFINICIJA DOHOTKA

Široka definicija obezbjeđuje veće poreske prihoda i pravičnost, ali otvara problem načina vrednovanja pojedinih vrsta prihoda

PORESKE STOPE

Najveće dileme se odnose na način definisanja poreskih stopa – broj graničnih poreskih stopa i intenzitet progresivnosti

9

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 1

PORESKI OBVEZNIK

Poreski obveznik poreza na dohodak je rezidentno, odnosno nerezidentno fizičko lice koje ostvari dohodak iz izvora utvrđenih zakonom

PREDMET OPOREZIVANJA

Predmet oporezivanja rezidenta je dohodak koji rezident ostvari u Crnoj Gori i izvan Crne Gore, a nerezidenta dohodak koju ostvari u Crnoj Gori

Dohodak predstavlja zbir svih oporezivih prihoda ostvarenih u poreskom periodu

Izvore prihoda čine svi prihodi ostvareni po osnovu:

1. Ličnih primanja;
2. Samostalne djelatnosti;
3. Imovine i imovinskih prava;
4. Kapitala;
5. Kapitalnih dobitaka;
6. Sportske djelatnosti;
7. Prihoda od autorskih i srodnih prava, patenata, žiga i prihodi samostalnih stručnjaka u kulturi.

10

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 2

OPOREZIVI DOHODAK

Oprezivi dohodak predstavlja razliku između dohotka i priznatih rashoda (troškova) koje je poreski obveznik imao pri njegovom ostvarivanju i očuvanju

PORESKA OSNOVICA

Osnovicu poreza na dohodak rezidenta predstavlja oporezivi dohodak poreskog obveznika ostvaren u poreskom periodu, umanjen za iznos prenesenog gubitka

Osnovicu poreza na dohodak nerezidenta predstavlja oporezivi dohodak poreskog obveznika ostvaren u poreskom periodu

11

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 3

PORESKA STOPA

Stopa poreza na dohodak:

- 1) koji je ostvaren na osnovu prihoda od ličnih primanja iznosi:
  - ✓ 9% na iznos oporezivog dohotka od 700,01€ do 1.000,00€,
  - ✓ 15% na iznos oporezivog dohotka od 1.000,01€;
- 2) koji je ostvaren na osnovu prihoda iz samostalne djelatnosti iznosi:
  - ✓ 9% na iznos oporezivog dohotka od 8.400,01€ do 12.000,00€,
  - ✓ 15% na iznos oporezivog dohotka od 12.000,01€;
- 3) iznosi 15% od poreske osnovice za ostale prihode.

12

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 4

PRIHODI PO OSNOVU LIČNIH PRIMANJA

Ličnim primanjima smatra se prihod koji poreski obveznik ostvari od zaposlenja

PRIHODI OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI

Prihodom od samostalne djelatnosti smatra se prihod ostvaren od privredne djelatnosti, slobodnih zanimanja, profesionalnih i intelektualnih usluga, kao i prihodi koji su ostvareni na osnovu ugovora o djelu

PRIHODI OD IMOVINE

Prihodima od imovine smatraju se prihodi ostvareni od davanja u zakup pokretne i nepokretne imovine

13

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 5

PRIHODI OD KAPITALA

Prihodom od kapitala smatraju se:

1. prihodi od kamata;
2. udjeli u dobiti koje ostvare članovi uprave i zaposleni u novcu ili akcijama;
3. prihodi od korišćenja imovine i usluga od strane vlasnika i suvlasnika kapitala za njihove privatne potrebe;
4. dividende i udjeli u dobiti.

KAPITALNI DOBICI I GUBICI

Kapitalnim dobitkom smatra se prihod ostvaren prodajom imovine i to nepokretnosti, udjela u pravnom licu i hartija od vrijednosti

14

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 6

PRIHODI OD SPORTSKE DJELATNOSTI

Prihodima od sportske djelatnosti smatraju se prihodi profesionalnog sportiste, sportiste amatera, trenera, sportskog stručnjaka osposobljenog za rad u sportu, prihodi po osnovu transfera i naknade treneru i sportisti amateru, a koji nemaju karakter zarade u skladu sa propisima o radu i zakonom kojim se uređuje sport

PRIHODA OD AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA, PATENATA, ŽIGA I PRIHODI SAMOSTALNIH STRUČNJAKA U KULTURI

Prihodima od autorskih prava smatra se naknada koju obveznik ostvari po osnovu autorskog djela

15

POREZ NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U CRNOJ GORI 7

OBRAČUNAVANJE I PLAĆANJE POREZA NA DOHODAK

Porez na dohodak obračunava se godišnje

Poreski obveznik sam obračunava porez na dohodak u poreskoj prijavi

Porez na dohodak plaća se istovremeno sa podnošenjem poreske prijave

Poreski obveznik poreza na dohodak dužan je da, po isteku poreskog perioda, nadležnom poreskom organu podnese poresku prijavu

Poreska prijava podnosi se do kraja aprila tekuće godine za prethodnu godinu

IZBJEGAVANJE DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA

Rezidentnom poreskom obvezniku koji ostvari dohodak izvan Crne Gore i koji plaća porez na dohodak drugoj državi odobrava se poreski kredit u visini poreza na dohodak plaćenog u toj državi

16

HVALA!

damirsehovic@yahoo.com